

Rijopleiding – Handelingsanalyse:

Stap 1:

Kennismaking met het voertuig:

- A. Visuele controle:
 - Kwaliteit banden
 - Beschadigingen
 - Ramen: proper, ijs- en sneeuwvrij
 - Staat en werking verlichting en richtingaanwijzers
 - Staat en werking van de ruitenwissers en ruitensproeiers
 - Boorddocumenten
 - Brandblusser, verbandetui, gevarendriehoek, fluovestje
- B. Instappen:
 - Langs de voorzijde, aangezicht naar het tegemoetkomend verkeer
 - Ontgrendelen
 - Deur vasthouden, oppassen voor open vliegen
 - Niemand hinderen
 - Vlot instappen
- C. Uitstappen:
 - Controle linkerspiegel en dode hoek
 - Deur vasthouden, oppassen voor open vliegen,
 - Ter controle, kijken naar achteropkomend verkeer door minimaal geopende deur
 - Vlot uitstappen
 - Vergrendelen
 - Via achterzijde naar het trottoir
- D. Zithouding:
 - Ontspannen zithouding
 - Linkerbeen licht gebogen wanneer koppelingspedaal helemaal is ingetrapt
 - Stuur vastnemen op 'kwart voor 3', armen licht gebogen
 - Hoofdsteun dient hoofd goed te ondersteunen, bovenkant hoofdsteun op dezelfde hoogte als bovenkant hoofd
 - Gordel aan, niet gedraaid en rustend op de schouder
- E. Spiegels:
 - Binnenspiegel: volledig zicht door de volledige achterruit
 - Zijspiegels: een klein stukje van de auto zien, 2/3 grond en 1/3 lucht
- F. Bedieningsorganen:
 - Blindelings kunnen aanduiden en aangeven waartoe ze dienen
 - Bedienen van:
 - Geluidshoorn
 - Ruitenwissers en ruitensproeier
 - Ontwaseming van voorruit en achterruit
 - Stand-, dim- en grote lichten

- Achter- en voormistlicht
- Richtingaanwijzers
- Handrem

Stap 2:

Basis voertuigbediening en voertuigbeheersing:

A. Motor starten:

- Handrem aangetrokken en versnellingspook in neutraal
- Koppelingspedaal intrappen
- Rem intrappen
- Indien nodig: voorgloeien
- Starten
- Controle verklikkerlichten
- Controle Neutraal
- Koppelingspedaal los
- Rem los

B. Motor stilleggen:

- Rem intrappen
- Handrem optrekken
- Versnellingspook in neutraal
- Stroomverbruikers (radio, lichten, ...) uitzetten
- Motor stilleggen

C. Stuurtechniek:

- Rechttuit:
 - Kleine gecontroleerde correcties (koerskijktechniek)
- Zachte, flauwe bochten:
 - Handen niet verplaatsen
 - Routescan
- Scherpe bochten
 - Naderingssnelheid
 - Instuurmoment
 - Doorgeefmethode of overgreepmethode
 - Routescan

D. Vertrekken:

- Start de motor, zie stap 2A
- Schakel de nodige bedieningsorganen in
- Koppelingspedaal intrappen
- Eerste versnelling
- Handrem af
- Controle voor de auto, binnenspiegel en linkerspiegel
- Richtingaanwijzer aan
- Koppelingspedaal geleidelijk los tot het aangrijpingspunt en houd daar vast

- Verhoog geleidelijk het toerental (gaspedaal) en laat het koppelingspedaal geleidelijk opkomen tot volledig los
 - Linkervoet op de steun links van het koppelingspedaal
- E. Stoppen bij lage snelheid:
- Plaats bepalen waar voertuig moet stoppen
 - Binnenspiegel en rechterspiegel
 - Richtingaanwijzer aan
 - Druk het koppelingspedaal helemaal in
 - Voer de druk op het rempedaal op
 - Verminder de pedaaldruk licht net voor de auto helemaal tot stilstand komt (vermindert de terugslag)
- F. Opschakelen:
- Telkens voor het schakelen: kijk in de binnen- en linkerspiegel, hou het overige verkeer in het oog!
 - De druk op het gaspedaal mindere en het koppelingspedaal vlot en helemaal intrappen
 - Schakel vlot op, even over neutraal (behalve van 1 naar 2)
 - Stuur weer met beide handen vastnemen
 - Koppelingspedaal geleidelijk los tot het aangrijpingspunt en houd daar vast
 - Verhoog geleidelijk het toerental (gaspedaal) en laat het koppelingspedaal geleidelijk en vloeiend opkomen tot volledig los
 - Controleer nog even het verkeer rondom, spiegels
- G. Terugschakelen:
- Telkens voor het schakelen: kijk in de binnen- en linkerspiegel, hou het overige verkeer in het oog!
 - De druk op het gaspedaal helemaal lossen
 - Indien nodig: snelheid naar beneden halen, zo nodig zacht remmen
 - Koppelingspedaal vlot en helemaal intrappen
 - Schakel in de juiste en aan de snelheid aangepaste versnelling
 - Stuur weer met beide handen vast nemen
 - Koppelingspedaal geleidelijk los tot het aangrijpingspunt, even houden en geleidelijk verder geheel laten opkomen
 - Zonder gas: afremmen op de motor
 - Gas geven indien nodig om snelheid te behouden of te verhogen
- H. Remtechniek:
- Kijk ver vooruit, plaatsbepaling waar je wil stoppen
 - Binnen- en rechterspiegel controleren
 - Gaspedaal los en geleidelijk beginnen remmen
 - Hou het verkeer achter in het oog!
 - Remdruk opvoeren, kijk vooruit en in de spiegels
 - Druk het koppelingspedaal vlot en soepel in voordat de motor gaat sputteren (toerenteller - luister naar de motor)
 - Verminder de pedaaldruk licht net voor de auto helemaal tot stilstand komt (vermindert de terugslag)

- Bij een korte stop (<5sec.): zet de wagen in eerste versnelling en blijf het koppelingspedaal ingetrapt houden tot je weer kan vertrekken
 - Bij een langere stop (>5sec): zet de versnellingspook in neutraal en laat het koppelingspedaal los (ontlasten van de koppeling – stop/startfunctie)
- I. Rijden met slippende koppeling (manoeuvres – file):
- Start de motor, zie stap 2A
 - Koppelingspedaal intrappen
 - Eerste versnelling
 - Handrem af
 - Controle voor de auto, binnenspiegel en linkerspiegel
 - Richtingaanwijzer aan
 - Koppelingspedaal geleidelijk los tot het aangrijpingspunt en houd daar vast
 - Regel de snelheid (stapvoets of trager) door:
 - Indien te snel: koppelingspedaal een heel klein beetje verder intrappen
 - Indien te traag: koppelingspedaal een heel klein beetje lossen
 - Steeds op en rond het aangrijpingspunt blijven
 - Eventueel hiel in steun op de vloer
- J. Vertrekken op een helling:
- Start de motor, zie stap 2A
 - Koppelingspedaal intrappen
 - Rempedaal intrappen
 - Eerste versnelling
 - Handrem af
 - Koppelingspedaal geleidelijk los tot het aangrijpingspunt en houd daar vast
 - Controle voor de auto, binnenspiegel en linkerspiegel
 - Richtingaanwijzer aan
 - Los het rempedaal, verhoog geleidelijk het toerental (gaspedaal) en laat het koppelingspedaal heel geleidelijk opkomen tot volledig los
 - Controleer het achteropkomend verkeer
 - Bij een steilere helling kan de handrem gebruikt worden ipv de voetrem zodat je rechervoet een beetje gas kan geven alvorens de handrem te lossen

Stap 3:

Standaardverkeerssituaties beheersen:

- A. Algemene kijktechniek:
- Ifv bepalen positie en rijlijn
 - Perifere gezichtsveld, aandachtstrekker
 - Dieptezicht, relatie snelheid – afstand
 - Verkeerstechnisch kijken: dicht – midden – vertegebied
- B. Plaats op de rijbaan:
- Juiste positie:
 - Zo dicht mogelijk bij rechterrاند van de rijbaan, wat is zo dicht mogelijk?

- Controle rechterspiegel
 - Voorligger niet 'blind' volgen
 - Rekening houden met wegmarkeringen, staat wegdek, aanwezigheid andere weggebruikers
 - Steeds zichtbaar maken (tov bvb vrachtwagen, zorg ervoor dat die chauffeur je ziet)
- C. Bochten:
- Bocht inschatten
 - Door de bocht kijken
 - Snelheid aanpassen/versnelling aanpassen: Voor de bocht!
 - Tijdig insturen
 - Veilige rijlijn
 - Licht trekkende motor in de bocht
- D. Afstand:
- 2 en 3 seconden regel
 - Ondoorzichtige voorligger:
 - Afstand vergroten
 - Zichtbaar opstellen
- E. Comfortzone:
- = Veiligheidszone rond het voertuig
 - Volgafstand aanpassen
 - Steeds op de hoogte zijn van het verkeer rondom (binnen-, rechter- en linkerspiegel) en indien nodig afstanden aanpassen
 - Maak ruimte voor anderen: laat invoegen, geef ruimte aan een zwaar voertuig
- F. Zijdelingse afstand:
- Tov:
 - (Brom)fietsers
 - Geparkeerde voertuigen
 - Bij inhalen
- G. Zijdelingse verplaatsing:
- Controle, kan het?: Tegenliggers, binnenspiegel, linkerspiegel, dode hoek
 - Richtingaanwijzer
 - Stuurbeweging ifv rijlijn
 - Zijdelingse afstand, controle rechterspiegel
 - Terug positie rechts innemen
 - Controle, kan het?: binnenspiegel, rechterspiegel, dode hoek
 - Richtingaanwijzer
 - Stuurbeweging ifv rijlijn
 - Zijdelingse afstand, controle rechterspiegel
- H. Kruisen:
- Tegenliggers, niet fixeren
 - Kijk in het midden van de voor het kruisen beschikbare ruimte
 - Inschatten van waar gekruist wordt, in functie van snelheid en afstand
 - Is daar voldoende ruimte? Gelijkgrondse berm gebruiken?

- Hoe smaller, hoe lager de snelheid
- Bij asverschuivingen, wegversmallingen of hindernissen: voorangsregels toepassen
- I. Ingehaald worden:
 - Spiegels, waarnemen van een naderend voertuig
 - Tegenliggers?
 - Achteropkomend voertuig blijven volgen
 - Wanneer achteropkomend voertuig begint in te halen: houdt rechts aan
 - Niet versnellen
- J. Kruispunten, rechtdoor:
 - Naderen, waarnemingsfase:
 - Tijdig waarnemen
 - Informatie verzamelen: vorm, zichtbaarheid, voorrang, drukte, verkeersafwikkeling, ...
 - Naderen, voorbereidingsfase:
 - In functie van de waarnemingen: aanpassen van de snelheid/versnelling, positie bepalen
 - Informatie zoeken om het veilig te houden
 - Rijlijn vastleggen
 - A(chter) – L(inks) – V(oor) – R(echts) toepassen/kijken
 - Scannen voor het oprijden van het kruispunt
 - Oversteken, uitvoeringsfase:
 - Scannen bij het oprijden van het kruispunt
 - Voorrang geven/krijgen
 - Andere weggebruikers
 - Verkeersstroom niet hinderen/niet blokkeren
 - Vlot maar aangepaste snelheid
 - Verlaten, eindfase:
 - Nieuwe positie en rijlijn nemen
 - Routescan: verkeersborden
 - Snelheid aanpassen
 - Achteropkomend verkeer: spiegels
- K. Kruispunten, richtingsveranderingen:
 - Naderen, waarnemingsfase:
 - Tijdig waarnemen
 - Informatie verzamelen: vorm, zichtbaarheid, voorrang, drukte, verkeersafwikkeling, ...
 - Is afslaan toegelaten?
 - Naderen, voorbereidingsfase:
 - In functie van de waarnemingen: aanpassen van de snelheid/versnelling, positie bepalen
 - Richtingsverandering kenbaar maken
 - Informatie zoeken om het veilig te houden
 - Rijlijn vastleggen/Voorsorteren

- A(chter) – L(inks) – V(oor) – R(echts) toepassen/kijken
- Spiegel/dode hoek
- Scannen voor het oprijden van het kruispunt
- Oversteken, uitvoeringsfase:
 - Scannen bij het oprijden van het kruispunt
 - Voorrang geven/krijgen
 - Andere weggebruikers
 - Verkeersstroom niet hinderen/niet blokkeren
 - Insturen: R=kort, L=ruim
 - Vlot maar aangepaste snelheid
- Verlaten, eindfase:
 - Nieuwe positie en rijlijn nemen
 - Routescan: verkeersborden
 - Snelheid aanpassen
 - Achteropkomend verkeer: spiegels

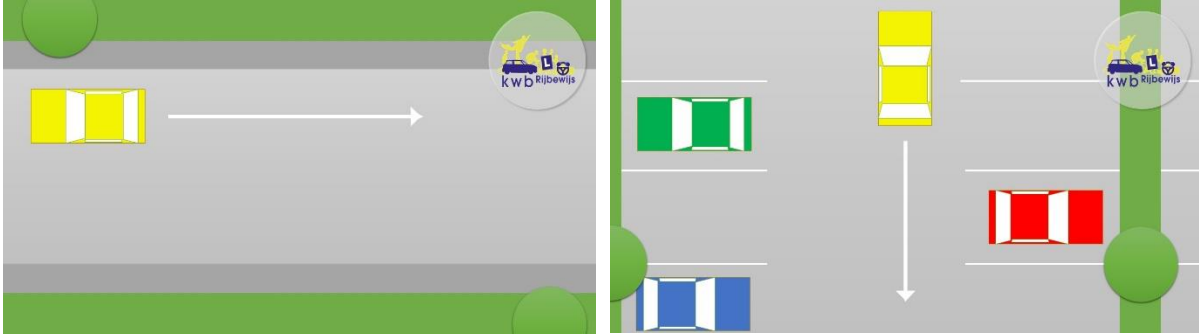
Stap 4:

Voertuigbeheersing bij lage snelheid en manoeuvres:

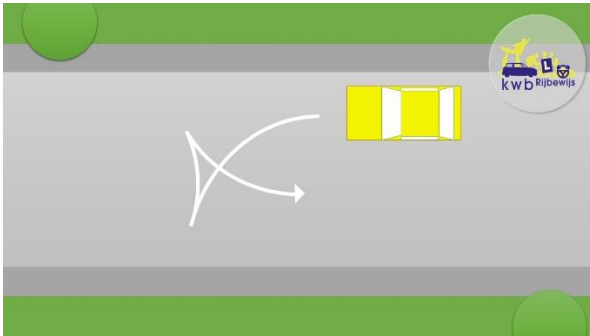
- A. Basis leggen:
- Op een (doodlopende) weg met heel weinig verkeer of een parking
 - Eerst met/tussen kegels of dergelijken
 - In rechte lijn achteruit rijden
 - Vooraf bepaalde bocht of S-bocht in achteruit, bvb van de ene kant van een lijn naar de andere
 - Vooraf bepaalde vakken achteruit inrijden
 - Het voertuig leren plaatsen waar de bestuurder wil dat het geplaatst wordt
 - Leren werken en kijken in spiegels
 - Draaimoment, draaicirkel en reactie van het voertuig leren voelen

B. Manoeuvres:

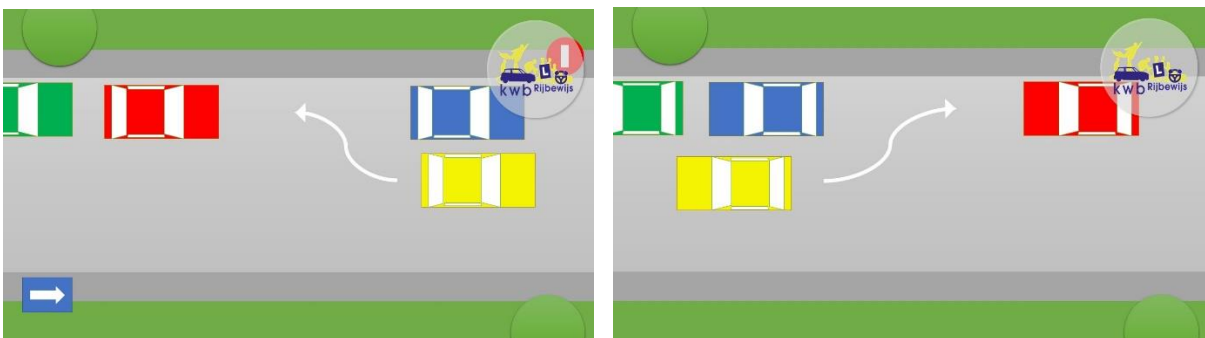
In rechte lijn achteruit rijden:

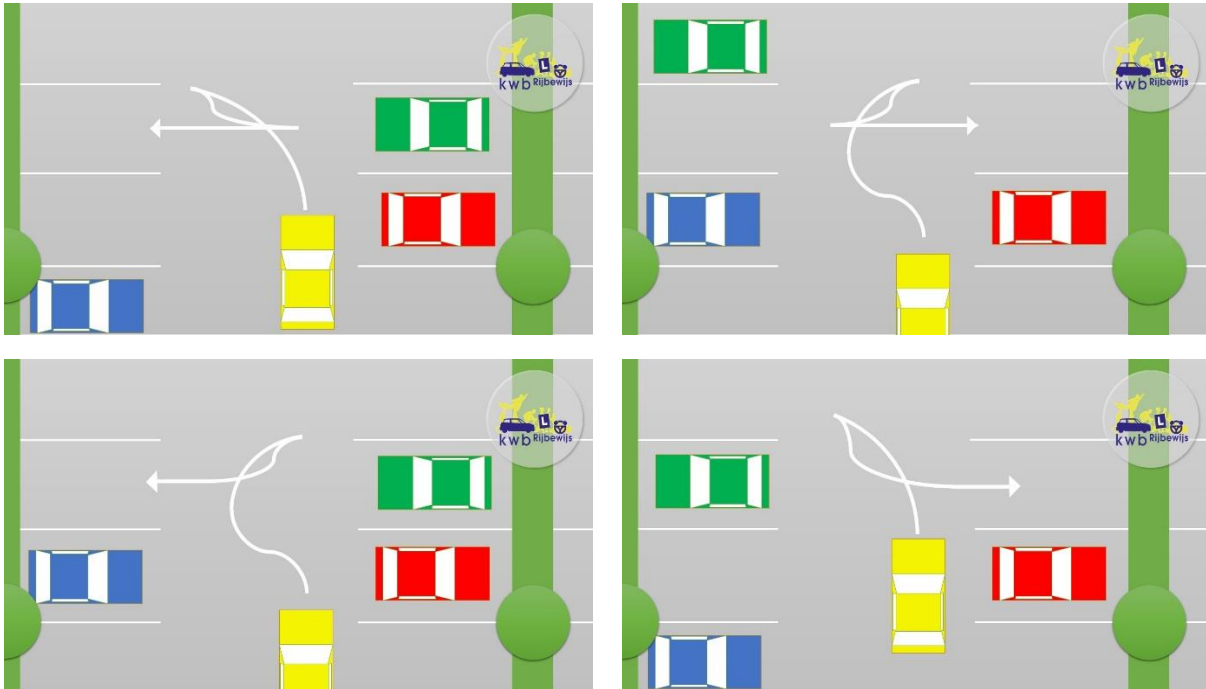
Keren in een straat:

Links en rechts parkeren tussen twee voertuigen:

Parkeervakken: voorwaarts en achterwaarts, links en rechts:

Stap 5:

Complexe technieken verkeersdeelname:

A. Veranderen van rijstrook/invoegen:

- Bruikbaar interval zoeken
- Spiegels/dode hoek
- Richtingaanwijzers aan
- Geleidelijk sturen
- Controle buitenspiegel
- Plaats innemen
- Richtingaanwijzer uit
- Ritsen

B. Inhalen:

- Toegelaten? Verstandig? Veilig? Is de weg voldoende vrij?
- Binnenspiegel, linkerspiegel, dode hoek: gaat/is niemand mij aan het inhalen?
- Richtingaanwijzer aan
- Schuif vlot en rustig sturend op
- Vlot inhalen. Hou het inhaalmanoeuvre kort. Let op de snelheidsbeperking!
- Binnenspiegel, dode hoek: ben ik er voldoende voorbij?
- Richtingaanwijzer rechts
- Stuur vlot en rustig sturend terug naar de plaats rechts
- Richtingaanwijzer uit

- C. Complexe kruispunten:
- Zie stap 3J en 3K
 - Mogelijk gebruik maken van een middenberm bij het oversteken
- D. Ronde punten:
- Herken de rotonde van ruim van te voren
 - Snelheid/versnelling/gedrag aanpassen
 - Spiegels: achteropkomende bestuurders
 - Voorsorteren, let op andere weggebruikers
 - Voorrang
 - Oprijden
 - Dode hoeken in het oog houden
 - Voor het verlaten van de rotonde: richtingaanwijzer aan
 - Dode hoek: (brom)fietsers
 - Na het verlaten: controle in spiegels, inschatten verkeer achter
- E. Autowegen/autosnelwegen:
- Oprijden:
 - Snelheid aanpassen aan de snelheid van de voertuigen waartussen je wil invoegen
 - Spiegels: gepast interval zoeken
 - Snelheid aanpassen ifv dit interval
 - Richtingaanwijzer aan
 - Linkerspiegel/dode hoek
 - Rustig invoegen, spiegel en dode hoek in het oog houden, snelheid aanpassen indien nodig
 - Richtingaanwijzer uit
 - Waar rijden?:
 - Kruissnelheid bepalen ifv overige verkeer
 - Is het nuttig in te halen?
 - Gelijke snelheid aanhouden/ecodriving
 - Nooit in de dode hoek van anderen blijven
 - Veilig inhalen:
 - Tijdig van rijstrook veranderen
 - Ga nooit terug naar de rechter rijstrook thv een invoegstrook
 - Veiligheidsafstand:
 - 2 secondenregel (droog wegdek), 3 secondenregel (nat wegdek)
 - $\frac{1}{2}$ van de snelheid (droog wegdek), $\frac{3}{4}$ van de snelheid (nat wegdek)
 - Reageer door lichtjes gas te lossen wanneer, door iemand die voor u invoegt, de afstand verkleind wordt
 - Extra afstand creëren wanneer een achterligger te kort volgt
 - Nat wegdek:
 - Extra afstand!
 - Opspattend water vermindert de zichtbaarheid
 - Lichten!
 - Bij veel opspattend water en hevige regen: mistlicht

- Watergladheid/spoorvorming
- Afrijden:
 - Borden/wegwijzers
 - Tijdig (400m) naar de rechter rijstrook
 - Afstand, zeker tov “ondoorzichtige” voertuigen
 - Richtingaanwijzer, controle binnen- en rechterspiegel
 - Snelheid constant houden/niet inhalen over de uitvoegstrook
 - Pas vertragen als je de rechterrijstrook volledig verlaten hebt
 - Snelheid aanpassen ifv afrit, snelheidsmeter (snelheidsonderschatting na langere tijd snel rijden)
- F. Erven, zone 30:
 - Erven:
 - Snelheid (20) en positie bepalen
 - Aandacht voor spelende kinderen en voetgangers (mogen niet gehinderd worden)
 - Stilstaan en parkeren (ook links tov de rijrichting)
 - Zone 30:
 - 30
 - Aandacht voor zwakke weggebruikers
 - Voldoende zicht en voldoende ruimte rondom voertuig
- G. Overwegen:
 - Naderen:
 - Soort overweg
 - Snelheid aanpassen
 - Waar stoppen indien nodig?
 - Stoppen = motor stil leggen
 - Oversteken:
 - Nooit blokkeren
 - Matige snelheid
 - Nacontrole
- H. Oversteekplaatsen voor voetgangers:
 - Tijdig herkennen
 - Spiegels/achteropkomend verkeer
 - Snelheid aanpassen
 - Niet blokkeren/niet stoppen op de oversteekplaats
 - Voorrang aan voetgangers
 - Duidelijke signalen geven door tijdig en voldoende af te remmen
- I. Bus/tramhalte:
 - Tijdig herkennen
 - Spiegels/achteropkomend verkeer
 - Snelheid aanpassen
 - Positie aanpassen indien nodig
 - Opletten overstekende voetgangers
 - Binnen bebouwde kom: voorrang verlenen aan de bus bij het verlaten van de halte

Stap 6:

Strategisch inzicht – Milieubewust rijden:

- A. Vooruitziend:
 - Koerskijktechniek en routescan consequent toepassen
 - Mogelijk kritieke situaties tijdig waarnemen en anticiperen
 - Rekening houden met:
 - Soort, staat en structuur wegdek
 - Binnen/buiten bebouwde kom
 - Bebakening, signalering, markering, straatmeubilair
 - Intensiteit van het verkeer, weer, uitzicht, bebouwing, ...
 - Andere weggebruikers, vooral de meest kwetsbare
- B. Besluitvaardig:
 - Snelheid aanpassen
 - Rijtechnische uitvoeren op een geautomatiseerd niveau
 - Eigen intenties en bedoelingen tijdig en duidelijk kenbaar maken
 - Duidelijke positie innemen
 - Manoeuvres en rijbewegingen vlot uitvoeren
 - Doorstroming niet hinderen
- C. Ecodriving:
 - Gelijmatige snelheid
 - Efficiënt schakelen
 - Geen onnodige accessoires/accessoires correct gebruiken
 - Motor stilleggen bij langere stop/stop- en startsystemen
- D. Sociaal rijgedrag:
 - Oog hebben voor de beperkingen en problemen van andere weggebruikers
 - Vooral kinderen en ouderen
 - Ook zware voertuigen
 - Niet staan op eigen rechten
 - Vergevingsgezind
 - Geen irritatie opwekken bij anderen
 - Niet reageren op agressie

Stap 7:

Examen: wanneer examenklaar?:

- A. Rijtaken:
 - Correct bedienen en beheersen van het voertuig
 - Zelfstandig uitvoeren in steeds wisselende situaties, volledig geautomatiseerd beheersingsniveau
- B. Rijbekwaamheid:
 - Veiligheid:

Veiligheid heeft te maken met de beschikbare ruimte, de gevolgde rijlijn, de eigen objectieve snelheid, de snelheid van anderen en de afstand tov andere weggebruikers

- Veilige snelheid
 - Continue rijden met een snelheid aangepast aan de omstandigheden en het eigen kunnen
 - Voldoende afstand houden
 - Mogelijke risico's juist en tijdig inschatten
 - De gevaren herkennen en tijdig en gepast reageren
 - Veilige ruimte houden rondom het voertuig/Comfortzone/Veiligheidscorridor
 1. Voldoende volgafstand
 2. Voldoende zijdelingse afstand
 3. Uitwijkmogelijkheden hebben
 4. Goede laterale positie
- Sociaal:
- Sociaal rijden betekent dat de leerling-bestuurder niet alleen oog heeft voor zijn eigen veiligheid en doorstroming, maar ook voor deze van de andere weggebruikers, voornamelijk de meest kwetsbare in het verkeer.
- Zich "sociaal" gedragen betekent niet vasthouden aan eigen rechten en begrip hebben voor eventuele fouten van anderen. Door tijdig en op het gepaste moment zijn eigen bedoelingen duidelijk te maken geeft hij andere de ruimte en de tijd om gemaakte fouten te herstellen.
- Hij kan zich in andere weggebruikers verplaatsen en kan inschatten of zijn eigen gedrag niet tot irritatie leidt bij anderen. Hij reageert niet op agressie.
- Ruimte geven
 1. Fouten van anderen aanvaarden/compenserend gedrag laten zien
 2. Oog hebben voor beperkingen van andere verkeersdeelnemers
 3. Ruimte en tijd geven aan moeilijk wendbare weggebruikers
 4. Ruimte geven aan gehaaste of provocerende weggebruikers door eigen gedrag en emoties onder controle te houden
- Communiceren:
- Communiceren in het verkeer betekent een voor de andere weggebruikers zo transparant en voorspelbaar mogelijk rijgedrag vertonen. Ruim van te voren en duidelijk de eigen intenties en bedoeling kenbaar maken.
- Voorspelbaar en duidelijk rijgedrag vertonen
 - Besluitvaardig en doortastend handelen
 - In zijn intenties en handelen vertrouwen wekken
 - Geen aanleiding geven tot schrik, irritatie, twijfel, aarzelen, afwachten bij andere weggebruikers
- Doorstromen:
- Bij dit beoordelingscriterium wordt van de leerling-bestuurder verwacht dat hij besluitvaardig rijdt, vlot beslissingen neemt en een zodanige positie inneemt zodat de doorstroming, de vlotte en veilige afwikkeling van het verkeer van de andere weggebruikers niet in gevaar komt.

- Vlot en besluitvaardig rijden
 - Vlotte en doortastende manier manoeuvres en handelingen uitvoeren
 - Andere weggebruikers niet onnodig ophouden
 - Goed benutten van de ruimte en de mogelijkheden van de openbare weg
 - Milieuverantwoord rijden/ecodriving:
 - Gelijkmatige snelheid
 - Efficiënt schakelen
 - Geen onnodige accessoires/accessoires correct gebruiken
 - Motor stilleggen bij langere stop/stop- en startsystemen
- C. Scorecijfers:
- Slecht: De rijprestatie laat overwegend contraproductieve beslissingen zien. Er zijn weinig of geen aanwijzingen voor een positieve taakuitvoering.
 - Onvoldoende: De rijprestatie laat regelmatig onvolkomenheden zien. Er zijn wel aanwijzingen voor positieve taakuitvoering (33%).
 - Voorbehoud: De rijprestatie vertoont nog enkele onvolkomenheden, maar laat overwegend adequate beslissingen zien (66%).
 - Goed: de rijprestatie is optimaal en laat bijna uitsluitend goede beslissingen zien (100%)